

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi
Thomæ**

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap.XVII. Sitne visio Dei connatur alis intellectui lumine gloriæ informatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

4. *Impugnatio*
Sed hæc sententia vel coincidit cum præcedenti, vel est improbabilior illa. Nam illa distinctio qualitatis permanentis, vel transeuntis, sicut datur de lumine, ita potest dari de visione, nam etiam hæc potest esse permanentis, vt est in Beatis, & transiens, vt multi censent fuisse in Diuo Paulo. Si ergo sit sermo de visione permanente, qualis est beatifica, non potest ad illam requiri lumen, quin illud debeat esse permanentis, quia idem lumen requiritur ad conseruandam & efficiendam visionem. Si autem sit sermo de visione transeunte, ad illam sufficit lumen etiam transiens. nec potest requiri lumen permanentis, etiam de potentia ordinaria. Rursus sicut visio durans multum, vel parum, non differt specie, ita etiam illa duo lumina non possunt specie distingui, si consequenter loquamur. Quia in hoc præcise distinguuntur, quod alterum permanentem, alterum transeuntem datur, nam in alijs omnibus contentiunt, nimirum in obiecto, & in actu, & in modo attingendi Deum, illa vero differentia non magis est intrinseca, & essentialis in lumine, quam in visione, & ratio vtriusque est, quia non oritur ex intrinseca natura talis luminis, nam illud, quod ad breue tempus datur, solum per voluntatem extrinseci agentis hoc habet, nam sicut durat per diem, possit durare per totam æternitatem, quia de se incorruptibile est, non enim habet contrarium, nec causam aliquam, per cuius actionem expelli possit, nec etiam habet causam in se mutabilem, sed tantum libere agentem, quam etiam habet lumen permanentis: est ergo illa differentia accidentaliter in lumine, sicut in visione ipsa. Ergo necesse est, vt hæc opinio coincidat cum priori, nam iuxta illam ad visionem requiritur de potentia absoluta lumen tantum durans, quantum durat visio, & non amplius, vnde non potest habere aliud fundamentum.

5. *Vera opinio*
Quapropter mihi probabilius est, lumen gloriae non esse necessarium de potentia absoluta ad videndum Deum. Hanc sententiam tenet Paludanus 4. d. 49. quæstion. 1. artic. 3. Argent. quæstion. 1. Maior quæstion. 4. & moderni Thomista, nec Diuus Thomas aliud vnquam significauit, sed locutus est de potentia ordinaria, seu secundum connaturalem modum agendi. Probaturque primo ex dictis, quia contraria sententia non habet fundamentum, quo vel probabiliter ostendat implicationem contradictionis. Secundo, quia ostendi, lumen solum requiri, vt suppleat efficienciam, quæ deest intellectui, sed hanc efficienciam potest Deus per se ipsum supplere, quia non est illa, quæ præcise requiritur ad actum vitæ, & effectiorem quasi formalem eius, nam hæc est illa, quæ est per intrinsecum conatum, & attentionem intellectus, quæ semper manebit siue Deus per se ipsum siue per lumen suppleat efficienciam, quæ deest intellectui. Ex qua ratione colligitur, necessarium esse vel lumen, vel maius quoddam auxilium Dei, quod suppleat efficienciam luminis. Quod etiam docent Scot. loco citato, imo Durand. cui solet contrarium sine causa tribui.

6. Tertio, id probari potest, quia de facto actus fidei, & charitatis interdum fit ex speciali auxilio sine efficiencia habitus, quod auxilium non est qualitas distincta ab ipso actu, sed est ipsamet actio specialiori modo à Deo procedens. Assumptum patet in actibus, quibus disponimur ad habitus recipiendos, iuxta sententiam, quam nos sequimur, & probabiliorum reputamus. Vnde Scotus supra non potuit aliter soluere hoc argumentum, nisi negando actum fidei, & charitatis esse supernaturalem, quoad substantiam, quod de visione affirmat, sed illud etiam est plane falsum, nec fere est maior ratio de charitate, quam de visione.

7. *Obiecto*
Dices. Si in via interdum sunt hi actus sine concursu habituum, cur etiam quando primo infunditur lumen, non ita fiet visio in Patria? Respondetur, quia

in via proceditur ab imperfecto ad perfectum, & ideo homo, qui caret habitibus, est capax dispositionis ideoque præparari debet, & disponi, vt obtineat habitus: non potest autem disponi per actum procedentem ab ipso habitu: quia talis dispositio omnino supponitur, & ratione illius infunditur habitus. At vero in Patria, homo supponitur dispositus per gratiam, & merita, & à principio efficit illam visionem conaturali, & perfecto modo, neque ad lumen recipiendum disponitur per visionem ipsam. Ex quo potest obiter sumi argumentum contra eos, qui dicunt primum actum, qui est dispositio ad habitum, procedere ab illo effectiue, sic enim dicere possent, vel etiam deberent, visionem esse dispositionem ad lumen, licet ab illo procedat.

CAPVT XVII.

An visio Dei sit conaturalis intellectui luminis gloriae informato.

Quoniam ratio ponendi lumen gloriae præcipue sumpta videtur ex conaturalitate actionis, & modi operandi, ideo principium hoc amplius declarare necesse est, simulque aliam proprietatem illius visionis exponemus. Duobus enim modis dici potest actio naturalis. Vno modo quatenus naturalis actio distinguitur à supernaturali: altero modo quatenus distinguitur à libera, & idem est, quod necessaria actio, & de vtroque sensu dicendum est breuiter.

2. *Causa opinio*
Circa priorem partem Thomista dissentunt inter se, Caiet. 1. p. q. 12. art. 5. dicit intellectui illuminato non esse supernaturale, sed naturale videre Deum, atque idem fere docet Ferrar. 3. contra gentes, cap. 54. Addit vero limitationem, nimirum, esse naturale intellectui non simpliciter, sed quatenus informato lumine, sicut aqua simpliciter non est naturale calefacere, tamen aqua calida, vt informatæ calore, naturale est calefacere. Et ratio est, quia intellectus vt illuminatus iam habet principium connaturale illius actionis: nam lumen est principium connaturale visionis beatificæ. Confirmatur, nam præcipua ratio ponendi lumen est, vt actus sit conaturalis operanti.

3. *Vera opinio*
Nihilominus Scot. in 4. d. 49. quæst. 2. artic. 4. negat, visionem esse dicendam naturalem etiam respectu Beati habentis lumen gloriae, quia illa visio in se, & absolute est supernaturalis. Scot. etiam, & Durand. citati cap. 15. inconueniens reputant, quod illa visio sit naturalis intellectui, qualibet in eo supposita perfectione per modum actus primi, ipsi enim ex hoc principio impugnant lumen gloriae, quia non potest intellectus cum lumine habere magis connaturalem ordinem ad visionem, quam secundum se. Sed licet in hoc faueant huic sententiæ, in alio fauent priori, in eo scilicet, quod posito lumine existimant sequi actum debere esse naturalem, licet hoc reputent inconueniens.

4. Veruntamen resolutio facilis est ex his, quæ diximus, & ideo breuiter responderetur, aliud esse loqui de illa visione absolute, & secundum se, aliud respectiue seu comparatiue. Priori modo constat ex dictis visionem illam esse absolute supernaturalem actum, siue fiat per lumen, siue non, quia est talis ex vi suæ substantiæ, & naturæ, quam semper obrinet eandem. Item quia semper est talis, vt nulli substantiæ creatæ possit esse conaturalis, & hoc est esse simpliciter, & absolute supernaturalem. Posteriori a. modo potest illa visio comparari vel ad lumen, vel ad intellectum, vel ad totum compositum, sc. intellectum informatum lumine, vel simpliciter ad hominem, vel Angelum. Respectu luminis conaturalis est visio, vt patet ex dictis, & hoc probant fundamenta primæ sententiæ. Respectu vero intellectus semper est visio

visio supernaturalis, etiam si in illo supponatur lumen, & huc comparatio fiat ad intellectum vt principium agens, siue vt recipiens. Primum patet, quia dictum est, intellectum, etiam quando cum lumine concurrat, operari vltra naturalem virtutem, per potentiam obedientialem actiuam, & vt instrumentum Dei. In quo differt hęc actio à calefactione procedente ab aqua calida, quia tota est à calore, vt principio connaturali. Secundo probatur ex parte principij passiuui, nam (vt dictum est) visio fit, & educitur de sola potentia obedientiali, intellectus. At vero si comparatio fiat cum toto composito: vix potest simpliciter responderi, sed sub distinctione: nam illud compositum mistum est, seu constans ex re naturali, & supernaturali. Placet tamen modus respondendi Caietani, quod ratione luminis ille actus dicatur connaturalis, quia lumen est veluti vltima forma constituens intellectum in actu primo, & ratione illius formæ debitum est, ipsi intellectui, vt eleuetur ad modum agendi, & recipiendi necessarium ad huiusmodi actum, & ideo intellectui sic eleuato simpliciter est connaturalis ille actus. Homini autem, vel Angelo simpliciter est dicendus supernaturalis, quia comparatur ad substantiam, cui absolute est supernaturalis, quia est supra omne debitum illius.

Circa posteriorem sensum, ille actus intellectus dicitur naturalis, qui non pendet à voluntate, vel quoad specificationem, vel quoad exercitium, sed naturaliter manat, positus principij eius. Et quidem de specificatione nulla potest esse quæstio. Nam cum ille actus sit clarus, & euidentis, non potest aliter esse, quam sit, vnde clarum est, in illo esse necessitatem quoad specificationem. Tamen de necessitate quoad exercitium videtur esse posse aliqua ratio dubitandi. Quia intellectus natura sua pendet à voluntate in agendo, saltem quoad applicationem, & exercitium, sed in illa visione nulla intercedit specialis ratio, ob quam hic naturalis ordo mutetur, ergo. Confirmatur, quia intellectus non concurrat ad illum actum per facultatem naturalem, vt naturalis est, ergo ex parte intellectus, & naturæ eius, non potest actus ille habere necessitatem: nec vero ex parte Dei, qui est principale agens eleuans intellectum, quia Deus secundum se libere agit, & quando eleuat causam secundam ad agendum accommodat se naturæ eius.

Nihilominus dicendum est, illam visionem esse naturalem, id est, necessariam, etiam quoad exercitium. Sumitur ex D. Thom. 1. part. quæst. 10. artic. 5. ad 1. vbi ait illam visionem mensurari eternitate participata, quia est immutabilis ab intrinseco. Quod ibi Caietanus, & omnes Thomistæ sequuntur, & in 1.2. quæst. 5. ar. 4. Nec dissentiant alij Theologi, qui communiter docent, visionem illam mensurari, vel eternitate, vel æuo. Est etiam valde consentaneum illi visioni, vt Beatitudo perfecta est, quia beatitudo perfecta debet esse immutabilis. Potest à fortiori suaderi ex voluntate, quia charitate informata necessario amat Deum clare visum, ergo multo magis intellectus informatum lumine necessitatur ad videndum. Probatur consequentia, quia non minori impetu naturæ fertur intellectus in obiectum, & finem suum, quam voluntas in suum, & alioqui intellectus non est potentia formaliter libera, sicut voluntas.

Secundo sic potest declarari, quia intellectus in primo actu suo non pendet à voluntate, quia voluntas necessario supponit obiectum cognitum, & ideo primus actus intellectus semper est naturalis, vel per se, si talis actus ex natura sua, & per se sit primus, vel ex accidenti, si tantum per accidens hic & nunc sit primus. At vero illa visio per se, & natura sua est in suo ordine primus actus, & ideo cum primus elicetur, non potest pendere ab applicatione Suarez: De Deo trinuno.

voluntatis, volentis videre DEVM, quia illa visio per se nihil supponit, quod excitet voluntatem ad huiusmodi actum, ergo signum est intellectum informatum lumine, ex se, esse determinatum ad talem actum, & ideo non pendere ex applicatione voluntatis. Exemplum item esse potest in Angelo cognoscente se ipsum: nam quia ille actus natura sua est primus in illo ordine, est etiam quasi fundamentum omnium aliorum, imo etiam omnium actuum voluntatis Angelicæ, & ideo est ab intrinseco necessarius, & independens à voluntate Angeli, vt est communior opinio in prima parte, quæstione 58. Ad eundem ergo modum comparatur visio Dei ad Beatos, seu ad gratiam perfecto modo operantem.

Vnde etiam potest vltimo declarari, quia lumen intellectualem naturaliter determinatur ad suum primarium, & connaturale obiectum, & maxime proprium, & ideo quilibet Angelus naturaliter intuetur se, & DEVS primario, ac per se necessario videt se ipsum, lumen autem gloriæ habet pro obiecto maxime conaturali, & primario essentiam Dei, naturaliter ergo determinatur ad visionem eius, & in hoc assimilatur lumini diuino per essentiam, cuius est altissima participatio. Ex quibus expedita est ratio dubitandi, quia neque omnis actus intellectus pendet ab applicatione voluntatis, neque necesse est, vt Deus eleuet intellectum ad hunc actum cum dependentia à voluntate, sed iuxta exigentiam, & naturam talis luminis, quod in hoc multum differt à lumine fidei: quod est obscurum, & à pia affectione pendens.

CAPVT XVIII.

An visio Dei sit cognitio quidditativa, & intuitiua Dei, habeat que omnes condiciones perfectæ scientiæ.

Ratio dubitandi esse potest, quia quidditativa cognitio rei simplicissimæ est comprehensiuæ eius, at visio Dei non potest esse comprehensiuæ illius, vt supra ostensum est, ergo nec quidditativa cognitio esse potest. Maior declaratur, quia vt aliqua cognitio quidditativa sit, debet totam essentiam rei manifestare vsq; ad vltimam quasi differentiam, seu rationem constitutiuiam eius, non potest autem amplius ad comprehensionem desiderari: maxime in Deo, qui nec causas habet, nec proprietates à sua essentia distinctas, vt ostensum est.

Dicendum imprimis est, cognitionem illam esse euidentem, & claram, ac certam, ac proinde perfectam scientiam Dei. Conclusio est certa, nam visio illa opponitur, obscuræ, & ænigmaticæ cognitioni, & dicitur esse facie ad faciem 1. Corinth. 13. vbi etiam habetur illud: Tunc cognoscam, sicut & cognitus sum. & illud: Cum venerit, quod perfectum est, euacuabitur, quod ex parte est. Vnde colligimus visionem illam excludere obscuritatem fidei, ac proinde esse claram, & euidentem manifestationem Dei. Quod etiam satis declarauit Ioann. primæ epist. cap. 3. dicens: Videbimus eum sicuti est, nam verbum, videndi, cum alijs circumstantijs claram cognitionem dicit. Item est hoc necessarium, vt cognitio illa satiet appetitum hominis fidelis quærentis Deum: hoc autem præstat illa cognitio, iuxta illud Psal. 16. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Et ideo etiam dicitur visio illa excludere spem ad Rom. 8. Ratione denique declaratur: quia illa cognitio non nititur aliquo medio extrinseco, neque auctoritate dicentis, neque probabili ratione, ergo fundatur in ipsa euidentia rei visæ in se, vt præ se fert nomen ipsam visionis. Probatur consequentia, quia impossibile est veritatem aliquam intelligibilem videri in se, & sine medio, nisi aperte, & clare. Adde, cognitionem illam

6. Visio D. Thom. Caietani.

Ratio dubitandi.

Prima conclusio.

1. Cor. 13.

Ioan. 3.

psal. 16.

Rom. 8.

Handwritten notes in red and black ink on the right margin, including the words "CAPVT XVIII" and "An visio Dei sit cognitio quidditativa, & intuitiua Dei, habeat que omnes condiciones perfectæ scientiæ."

Large handwritten initials "D.V." in red ink.

